

Een dominee hebben ze er, een katholieke en een anglicaanse priester, een ruimte om te vieren, maar geen organist. Want er is ook nauwelijks tot geen muziek. Hoe gaat dat: liturgie tussen de bedrijven door, in een omgeving waar iedereen letterlijk op reis is?

Een vluchtige liturgie

Luchthavenpastoraat

Oane Reitsma

HET STILTECENTRUM VAN SCHIPHOL is niet alleen oecumenisch, het is zelfs multi-religieus, wat bijzonder is omdat er op de meeste luchthavens afzonderlijke ruimtes zijn. Niet alleen voor verschillende godsdiensten, maar zelfs voor rooms-katholieke en protestantse gelovigen. Op Schiphol dus alles-in-één, hoewel de pastores uit de christelijke tradities afkomstig zijn. Een enkele keer zorgt dat voor problemen en wil iemand niet met anderen in eenzelfde ruimte bidden, zoals een orthodoxe jood niet met moslims, of mannen niet met vrouwen. Maar dit blijven slechts incidenten. Sterker nog, sommigen reizen juist graag via Schiphol omdat ze de rust van het stiltecentrum zo waarderen, blijkt uit gesprekken met de predikant. Vooral moslims ervaren deze voorziening als zeer respectvol.

Het stiltecentrum is geopend van 06.00 uur tot 23.00 uur en wordt goed bezocht, door zo'n honderdtwintig mensen per dag. Naast reizigers komen ook Schipholmedewerkers langs. Vooral in de vroege ochtend en op de andere gebedstijden volgens de kalender van de islam is het er erg druk. Vrijwilligers zijn grote delen van de dag aanwezig om de reizigers 'een gevoel van welkom' te geven, gesprekken te voeren, koffie en thee te schenken en vele koekjes te delen.

Omdat deze ruimte (letterlijk) achter de grens ligt, is deze niet zonder meer toegankelijk. Een korte beschrijving:

Deze ruimte is voor iedereen bedoeld die de stilte zoekt, gelovig of niet, om te bidden, te mediteren, te lezen of op een andere manier tot

Het liturgisch centrum in de stilte ruimte

zichzelf te komen. Maar wel allen samen in dezelfde ruimte. Immers als mensen al niet in dezelfde ruimte kunnen bidden, hoe willen we dan werken aan vrede en wederzijdse waardering op deze aarde? Sinds 2000 zijn we heel blij

Luchthavenpredikant Wina Hordijk. Foto's: Ria Meuleman

met de stille beschutte(nde) ruimte met melkwitte glazen wanden. Zes glazen kunstpanelen hangen er, gemaakt door Jan Murk de Vries, die de elementen voorstellen. De hemel is zichtbaar door het glazen dak, doeken beschermen tegen de felle zon. De vloerbedekking is zacht, bloemen staan op tafel, naast de kaars en het gastenboek. Heilige religieuze boeken staan in de kasten, er zijn gebedskleden, meditatiekrukjes en -kussens, en stoelen. Attributen om te bidden of te vieren zijn in de kasten. Heilige boeken en gebedsattributen worden aangevuld en meegenomen door de gelovigen zelf, waaronder een deel van de 83 bijbelvertalingen. In de inloopruimte zijn kasten voor schoenen en bagage, er is een zitje en lectuur.

Boeiend zijn de citaten in het gastenboek: in meerdere talen valt op nagenoeg elke pagina te lezen dat men het een heel bijzondere ruimte vindt, en dat men de luchthaven zeer dankbaar is voor zo'n plaats van stilte en rust in de hectiek van de reiswereld.

Airport Chaplaincy

Wina Hordijk is namens de Protestantse Kerk predikant op Schiphol. Voor het overgrote deel bestaat haar werk uit (crisis-)pastoraat. Ze heeft twee collega's: een rooms-katholieke en een anglicaanse priester, die mede namens de Oud-Ka-

tholieke Kerk werkt. De zondagse vieringen doen zij beurtelings. Andere voorgangers zijn er zelden, omdat die dan door een extra vrijwilliger (met begeleidingsbevoegdheid) door de grens heen begeleid moeten worden. Wel wordt er met regelmaat een mis gevierd door een priester, wat mogelijk is doordat alle liturgische benodigdheden voorhanden zijn.

Hordijks werk is hectisch. Zij moet snel kunnen inspringen in situaties, immers: onderweg en ver van huis komen mensen in allerlei omstandigheden terecht. En soms is het ook gewoon mensen aanspreken, die aandacht nodig lijken te hebben.

Liturgie

De Engelstalige vieringen op de zondag duren een halfuur. Meer tijd is er niet, want iedereen moet weer op tijd *boarden*. Om en om een protestants-oecumenische maaltijdviering, een rooms-katholieke Heilige Mis en een anglicaanse *Eucharist with Holy Communion*. Bij uitzondering wordt er muziek gedraaid bij binnenkomst, behalve op de Goede Vrijdag. Dan klinkt er passiemuziek uit diverse culturen. Via het omroep-systeem worden de vieringen een halfuur en kwartier voor aanvang aangekondigd in vijf talen in de lounges 2 en 3. Naast de voorganger is er één vrijwilliger aanwezig.

Ook tijdens de diensten is het soms een komen en gaan van mensen. Meestal begint de viering met een kleine groep en komen er toevallige passanten bij. Anderen vertrekken weer om op tijd hun vlucht te halen.

Het gebeurt ook dat een moslim tegelijkertijd in een hoek van dezelfde ruimte zijn gebeden houdt.

De (protestants-oecumenische) liturgie heeft Hordijk samengesteld uit teksten van de eerdere luchthavenpastors, de liturgie van de gemeente waar ze aan verbonden is als predikant met bijzondere opdracht (te weten de Gereformeerde kerk van Nieuw-Vennep), maar evengoed uit het tekstboek van Iona. Ook de vieringen van Hordijk hebben een hoog pastoraal karakter.

‘Bijzondere momenten zijn die vieringen waarin mensen elkaar vertellen wie ze zijn en waarom ze op reis zijn. Ontroerende ervaringen, zoals wanneer we, na elkaar de vredesgroet gegeven te hebben en de communie gedeeld,

hardop de voorbeden voor elkaar bidden.

Zo baden we voor een vrouw uit de Verenigde Staten, die na achttien jaar met haar zoontje naar haar moeder en familie reisde. Na afloop vertelde ze huilend hoezeer ze tegen de reis opzag (hoe zou haar moeder haar ontvangen?) en ‘toevallig’ in de kerkdienst terecht kwam. Daar werd door ons om Gods zegen voor de ontmoeting gebeden: de nerveuze buikpijn maakte plaats voor opgeluchte, hoopvolle verwachting op een gezegende ontmoeting met haar familie.

In diezelfde dienst was een man die geëmotioneerd bleef zitten na afloop. Hij zei zeer geraakt te zijn door de preek over God bij wie iedereen altijd welkom is. Hij voelde zich niet goed, maar dat was niet fysiek. Hij kon er niet over

praten. Wel wilde hij bidden. We vroegen om kracht en Gods nabijheid en zegen over alle ontmoetingen die deze man zou hebben. Na een diep gezucht ‘Amen’ veegde hij gerustgesteld met een brede glimlach de tranen weg en vroeg waar die beloofde koffie was...’

Interreligieus

Dat de interreligieuze ervaring niet alleen een mooi theoretisch ideaal blijft, bewijst het volgende voorbeeld. Hordijk vervolgt:

‘Ontroerend was het om mee te maken hoe een Amerikaanse militair op weg naar Afghanistan zei vol goede hoop op weg te gaan, mede omdat we hadden gebeden voor de tegelijkertijd aanwezige moslims. Die reageerden heel

verrast en dankbaar en beloofden op hun beurt weer voor ons te bidden.

Mooi zijn die vieringen, waar een moslim na zijn gebed ook even aanschuift, of waar een jood geraakt blijkt door woorden in een lezing, of een mediterende boeddhist door woorden in een gebed. Mooi en bijzonder zijn de momenten van het elkaar Gods vrede toewensen; mooi en altijd verrassend zijn de gesprekken na afloop. De waardering voor een gesprek of viering vertaalt zich vaak in stevige omhelzingen na afloop: ik voel me dan ook de meest geknuffelde predikant... Elke viering is steeds bijzonder: volgens mij doet de Geest te midden van al die verschillende en inspirerende mensen extra haar sprankelende werk!’ •

Het stiltecentrum op Schiphol, waar voor alle religies plaats is